

Dějiny a paměť

Tam, kde je k dispozici řeč (jazyk), je vztah jednotlivců ke společné minulosti zřetelně významnější, důležitější než tam, kde tomu tak není. Vznik a další průběhy dění (dějů) se až díky řeči jako novému fenoménu mohou stát skutečnými dějinami. Asi teprve tam, kde byly ustaveny a jsou nadále udržovány děje spjaté s promlouváním a vzájemným jazykovým komunikováním, můžeme mluvit o skutečných dějinách a o skutečném kolektivním vědomí. A teprve tam můžeme také mluvit o kolektivní paměti či přesněji o paměti sdílené, která fenoménu paměti kolektivní nutně předchází. Paměť sdílená předpokládá ovšem zřetelné pochopení toho, že nejen já jako vědomý jedinec si něco pamatuji, ale že si něco, a do jisté míry něco stejného nebo podobného, pamatují také lidé kolem mne. A teprve tam, kde mohu některé z těchto okolních lidí považovat za blízké, může vznikat něco jako kolektivní či prostě ji společná paměť. Právě společná paměť má obrovský význam pro chod dějin, a není to význam snadno sledovatelný a pochopitelný, protože dějinný chod se významně odchyluje od chodu dějin sebe-chápajícího porozumění blízkosti až příbuznosti (třeba národní), takže se v rámci jednoho částečně sjednocovaného proudu „tradice“ vytváří odlišné tradice další, jiné (a třeba spolu nebo vedle jiných), a tedy se tak vytvářejí jakési částečné „jednoty“ vedle sebe (které navíc mohou komunikovat i přes hranice jednoty původně větší, takže mohou dosahovat efektivních jednot větších a širších (např. nadnárodních).

(Praha, 190331-1.)